

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Muu julkinen toimija

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

Tampereen kaupunki ei ota kantaa esityksen kannatettavuuteen kokonaisuudessaan, koska esitys on laaja-alainen ja koskee pääosin hyvinvointialueiden järjestämismvastuulla olevia tehtäviä. Kaupunki lausuu esityksestä niiltä osin, joilla on vaikutuksia kunnan tehtäviin, ja esittää näihin liittyvät tarkemmat huomiot jäljempänä.

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

-

3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

-

Perustelut tiiviisti

-

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Tampereen kaupunki kannattaa luopumista käsitteestä ehkäisevä lastensuojelu. Nykyisessä lastensuojelulain 3 a §:n 1 momentissa säädetään, että kunta ja hyvinvointialue järjestävät lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ehkäisevää lastensuojelua silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Edellä mainitun säännöksen 2 momentin mukaan ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Edelleen säädetään, että ehkäisevää lastensuojelua on tuki ja erityinen tuki, jota annetaan esimerkiksi opetuksessa, nuorisotyössä, päivähoidossa, äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Nyt lausuttavana olevassa ehdotuksessa lain esitykseksi todetaan, että muiden hallinnonalojen ammattilaiset eivät välttämättä tunnista toimintaansa lastensuojelulain mukaiseksi ehkäiseväksi lastensuojeluksi, mistä Tampereen kaupunki on samaa mieltä, ottaen huomioon myös, mikä todetaan lainvalmistelutöissäkin, että varhaiskasvatuslaissa ja perusopetuslaissa on säännöksiä, joissa veloitetaan lasten, nuorten ja perheiden tukemiseen. Lisäksi lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa on säädetty opiskelijoiden oppimisen tuesta ja perusopetuslain sekä varhaiskasvatuslain tapaan lapsen edun huomioimisesta. Tästä syystä kyseessä olevasta termistä on kannatettavaa luopua.[]

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

-

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

-

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

Ei kantaa

Perustelut tiiviisti

-

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

-

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Tampereen kaupunki esittää, että ehdotetun lapsen erityisestä suojelusta annettavan lain 33 §:n 2 momentin johdosta sekä ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin että lukiolakiin tehtäisiin kyseessä olevaa säännöstä koskevat lakiviittaukset, jotta esitysluonnoksen mukainen päätöksentekomenettely toteutuisi. Perusopetuslaissa on vastaava viittaussäännös (perusopetuslaki 36 a § 7 mom.), jota onkin ehdotuksessa hallituksen esitykseksi esitetty muutettavan lakiviittauksen osalta (uuden lain nimi ja pykälä). Kuitenkin vastaava viittaussäännös puuttuu nykyisin kokonaan ammatillisesta koulutuksesta annetusta laista ja lukiolaista, vaikka niissä säädetään myös oppivelvollisten lasten erottamisesta, eikä tarkasteltavina olevissa lakiehdotuksissa ole esitetty vastaavia viittaussäännöksiä tehtävän. Tampereen kaupungin näkemys on, että viittaussäännöksille on tarve, koska koulutuksen järjestäjät kunnan edustajina eivät kuitenkaan tunne läpikotaisin lastensuojelulakia tai nyt säädettävää lapsen erityisestä suojelusta annettavaa lakia, etenkin kun ottaa huomioon, että opiskelijan erottamismenettely lähtee käyntiin oppilaitoksen henkilöstön toimesta, joka lähtökohtaisesti on tottunut soveltamaan omaa substanssilainsäädäntöään.

Ammatillinen koulutus: 63 § Sivistykselliset oikeudet sijoituksen aikana: Koulutuksen järjestäjän edustajien yhteistyö sekä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän että sijoituspaikan edustajien kanssa lapsen opintojen aikana on nykyiseen tapaan erittäin tärkeää. Pykälän osalta jää epäselväksi, onko tarkoitus, että koska pykälässä viitataan oppivelvollisuuslakiin, soveltamisen piiriin eivät

kuuluisi esimerkiksi ammatillisen koulutuksen alaikäiset opiskelijat, joilla ei ole on kotikuntaa Suomessa. Tätä kohtaa tulisi täsmentää.

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoidto): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

Ei kantaa

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

-

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

-

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

-

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

-

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUVA-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

Ammatillinen koulutus: Lakiin tai sen perusteluihin tulee selkeästi kirjata vastuunjako TUVA-koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen välillä. TUVA-rahoituksen riittävyttä tulee arvioida suhteessa kohderyhmän tuen tarpeisiin. TUVA tulee nähdä osana laajempaa palvelukokonaisuutta ja yksilöllisiä koulutuspolkuja, ei irrallisena koulutusmuotona.

Sivistyspalvelut/oppivelvollisuuden ohjaus ja valvonta: Koulukotien TUVA-koulutukseen myönnettävä lisärahoitus on kannatettava uudistus, jonka avulla voidaan turvata ja parantaa erityisen haavoittuvassa asemassa olevien nuorten asemaa kouluttautumisen suhteen sekä ehkäistä syrjäytymistä.

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

-

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

-

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

27. Vapaamuotoiset huomiot

Tampereen kaupungin näkökulmasta on kannatettavaa, että lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta säädetään lastensuojelulain (jatkossa lapsen erityisestä suojelusta annetun lain) sijaan jatkossa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa, koska siinä laissa on säädetty kunnalle muitakin velvollisuuksia, joten lakina se on loogisempi, ja lainvalmisteluaineiston ilmaisemin tavoin se vahvistaa lasten ja nuorten tarpeiden huomioimista kunnan suunnittelussa.

Ammatillinen koulutus: Lakimuutos 11. Laki perusopetuslain 36 a §:n muuttamisesta: Muutosta esitetään ainoastaan perusopetuslain 36 a §:ään. Kuitenkin aikuisten perusopetuksesta säädetään perusopetuslain 46 §:n 1 momentissa mm. seuraavaa: Opiskelijalle voidaan 36 §:n 2 momentissa säädetyillä perusteilla antaa kirjallinen varoitus tai opiskelija voidaan erottaa enintään yhdeksi vuodeksi. Oppivelvollinen voidaan kuitenkin erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi. Aikuisten perusopetuksessa voi olla opiskelijoina sekä oppivelvollisia että ei-oppivelvollisia alle 18-vuotiaita lapsia, ja siksi vastaava lisäys ja viittaus lapsen erityisestä suojelusta annetun lain 33 §:n 2 momenttiin tulisi sisällyttää myös perusopetuslain 46 §:ään.

Kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta annetun lain 38 §:n 2 ja 3 momenttiin on tulossa muutokset ainoastaan lakiviittausten osalta. Kuitenkin lainvalmisteluaineistossa nostetaan esille aiheellinen kunnissa tulkintaa aiheuttava asia esille liittyen kustannusvastuuseen, nimittäin aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen kustannusvastuu sijoitettujen lasten osalta. Nyt asiasta on kirjoitettu lainvalmisteluaineiston kohdassa 2.3.2 Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu, Nykytilan arviointi. Koska tämä herättää kysymyksiä ja lainvalmisteluaineistossakin on todettu, että kustannusvastuun jakautumisessa on ilmennyt epäselvyyttä kuntien ja hyvinvointialueiden välillä, suotavaa olisi, että asiasta kirjoitettaisiin paitsi nykytilan arvioinnissa, niin myös säännöskohtaisissa perusteluissa selkeästi. Nyt asiaa voi olla vaikea löytää, kun yleensä säännöksen soveltamiseen liittyen tarkistaa nimenomaan säännöskohtaiset perustelut. Toki eri asia on se, kuuluuko sen täsmentäminen tähän lainsäädäntöhankkeeseen, mutta huomiona se on kuitenkin merkittävä, koska asia kaipaisi selkeyttämistä.

Puskala Tarja
Tampereen kaupunki